

Nr 326.

Av herr **Haeggbloom m. fl.**, om anslag till engångsavgifter till statens pensionsanstalt för vissa lärare vid lantbruksundervisningsanstalterna.

Vid 1951 års riksdag genomfördes en omorganisation av den lägre lantbruksundervisningen, omfattande bl. a. en omreglering av de vid lantbruksundervisningsanstalterna anställda lärarnas löne- och pensionsförmåner, innebärande bl. a. att avgifterna för lärarnas pensionering skulle helt bekostas av skolorna. Därvid ställdes emellertid på framtiden hur det skulle förfaras med de engångsavgifter, som enligt SPA-reglementet måste erläggas för att tjänstepensionsunderlagen skulle höjas samtidigt med lönernas höjning. Erlägges inte en sådan engångsavgift blir lärarnas pension vid deras avgång ur tjänst reducerad. Någon skyldighet för skolornas huvudmän att erlägga hela eller del av denna engångsavgift föreligger inte.

Jordbruksutskottet uttalade i sitt utlåtande nr 30/1951 i denna fråga, att goda skäl talar för att statsbidrag skall utgå för ifrågavarande engångsavgifter till statens pensionsanstalt. Frågan i vad mån staten skulle svara för dylika avgifter syntes emellertid inte kunna lösas enbart med avseende på lantbruksundervisningsanstalterna utan ansågs av utskottet böra avgöras i ett större sammanhang. Utskottet förutsatte dock att frågan bringades till en snar lösning samt att Kungl. Maj:t, om förhållandena föranledde därtill, komme att förelägga riksdagen förslag i ärendet.

Sedan har ingenting hänt i denna fråga, men undan för undan har efter den 1 november 1951 åtskilliga lärare vid lantmannaskolorna och lärarinnor vid lantbruksskolorna inträtt i pensionsåldern och därvid har uträknats hur stora engångsavgifter som behövde erläggas för att vederbörande skulle erhålla pension, som motsvarade lönen vid avgången ur tjänst. För vissa befattningshavare vid lantbruksskolor har därvid framräknats engångsavgifter på så betydande belopp som mellan 25 000 och 30 000 kronor. Att engångsavgifterna för lantbrukslärarinnorna blivit så stora beror på att dessa under större delen av sin tjänstetid varit mycket lågt avlönade och erhöll en verklig löneyftning först 1951. Där dessa betydande engångsavgifter för pensionens höjning till avgångsunderlaget inte kunnat betalas, har vederbörande befattningshavare nu som pensionär fått lida för den dåliga löneställningen under första delen av sin tjänstgöring. För lantmannaskolornas lärare var löneyftningarna 1951 och 1953 ej så stora, men engångsavgifterna har dock uträknats till belopp, som är avsevärda, särskilt om de skall betalas av befattningshavarna själva.

Stor skillnad gör sig härvidlag gällande i förhållande till behandlingen av andra befattningshavare vid löne-regleringar. Några engångsavgifter har

Bihang till riksdagens protokoll 1954, 4 saml. Nr 326—331.

t. ex. ej behövt betalas vid löne- och pensionsregleringar för folkskolans och de högra kommunala skolornas lärare eller för vissa befattningshavare vid hushållningssällskapen och skogsvårdsstyrelserna m. fl. Lantbruksstyrelsen som observerat den svåra belägenhet, vari de nu från lantbruksundervisningsanstalterna pensionerade lärarna kommit, har därför hemställt om ett anslag på 300 000 kronor för betalning av 90 procent av de engångsavgifter, som skall erläggas av dem som avgår med pension 1954 och 1955. Lantbruksstyrelsen anser att skolornas huvudmän säkerligen är villiga att erlægga resterande andel.

Departementschefen är emellertid inte beredd att utan närmare prövning av varje särskilt fall ta ställning till detta spørsmål och anser inte att lantbruksstyrelsens förslag bör upptas till prövning.

Det närmast till hands liggande vore, att pensioneringen av lantbruksundervisningsanstalternas lärare ordnades utan engångsavgifter så som skedde vid löneregleringen för hushållningssällskapens tjänstemän. Riksdagens beslut 1951 att endast uppta denna fråga i ett större sammanhang torde väl nu omöjliggöra ett sådant ställningstagande, innan utredning är färdig. Å andra sidan torde 1951 års riksdags uttalande om behovet av snar lösning också förtjäna beaktande. Hänsyn till de pensionerade motiverar att inte flera år får gå, utan att frågan ordnas, då det kan vara fråga om individuella, ömmande fall. Lantbruksstyrelsens förslag hade också varit en framkomlig väg, mot vilken endast kan anmärkas, att ingen hänsyn tages till sådana som avgått med pension åren 1952 och 1953. Kungl. Maj:ts avisande av denna utväg torde emellertid göra det svårt att få riksdagen med på ett sådant beslut.

Återstår då blott vad departementschefen vagt antyder, att dessa frågor skulle kunna läggas till rätta efter utredning i varje särskilt fall. Antalet fall torde inte vara större, än att en sådan individuell prövning efter framställning om anslag från vederbörande skola kan genomföras. Därigenom undviks konsekvenser för andra befattningshavaregrupper, vilket torde vara främsta anledningen till att Kungl. Maj:t avböjt lantbruksstyrelsens förslag. Riksdagen torde dock böra ställa sig bakom denna linje.

Vi hemställer därför,

att riksdagen ville bemyndiga Kungl. Maj:t att efter utredning av varje särskilt fall bevilja anslag till engångsavgifter till lantbruksundervisningsanstalternas pensionering av lärare, som avgått med pension efter 1951 års pensionsreglering (och i förekommande fall efter 1953 års pensionsreglering).

Stockholm den 26 januari 1954.

Eric Nilsson
i Svalöv.

Elsa Ewerlöf.

Einar Haeggblom.
Karin Wetterström.